

ИЛИЯ ВЪЛКОВ, ПЛАМЕН БОЖИНОВ,
МЛАДЕН ОВЧАРОВ, ПЕТКО СТЕФАНОВСКИ

ЧЕРЕПНО МОЗЪЧНА ТРАВМА

диагноза, лечение, прогноза
и правни аспекти

ИЛИЯ ВЪЛКОВ, ПЛАМЕН БОЖИНОВ, МЛАДЕН ОВЧАРОВ, ПЕТКО СТЕФАНОВСКИ

**ЧЕРЕПНО-МОЗЪЧНА ТРАВМА – ДИАГНОЗА,
ЛЕЧЕНИЕ, ПРОГНОЗА И ПРАВНИ АСПЕКТИ**

ИЛИЯ ВЪЛКОВ,
ПЛАМЕН БОЖИНОВ,
МЛАДЕН ОВЧАРОВ,
ПЕТКО СТЕФАНОВСКИ

**ЧЕРЕПНО-МОЗЪЧНА
ТРАВМА –
ДИАГНОЗА,
ЛЕЧЕНИЕ,
ПРОГНОЗА
И ПРАВНИ АСПЕКТИ**

под редакцията на
доц. д-р Пламен Стоянов Божинов, дмн

• Варна
• 2016

© Илия Вълков, Пламен Бозкинов, Младен Овчаров,
Петко Стефановски, автори
© Арт Трейсър ООД, издател

ISBN 978-619-7094-21-3

■ СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	5
Автори	7
Рецензия	12
Списък на използваните съкращения	15
 I. Класическа и съвременна концепция за травматичното увреждане на мозъка	
<i>И. Вълков, Пл. Боянов, П. Стефановски .....</i>	19
1. Общи принципи и алгоритъм на поведение в условията на спешност.....	22
2. Класификации за определяне на степента и скали за оценка на ЧМТ.....	24
 II. Патофизиология на ЧМТ – основни аспекти	
<i>И. Вълков .....</i>	30
1. Авторегулация на церебралното налягане.....	36
2. Методика за отчитане на капацитета ѝ при ЧМТ	38
3. Вторични поражения на мозъчното веществоЯ.....	39
4. Посткомационен синдром.....	40
5. Социоправна оценка на ЧМТ	41
 III. Клинична изява на ЧМТ	
<i>И. Вълков, Пл. Боянов, Мл. Овчаров .....</i>	42
1. Лека степен на ЧМТ	42
2. Средна степен на ЧМТ	47
3. Тежка степен на ЧМТ	49
4. Травматични екстраксиални хематоми: епидурален хематом (ЕДХ), субдурален хематом (СДХ).....	51
5. Осмотична терапия	54

IV. Прогноза при ЧМТ	
<i>И. Вълков, Пл. Боянов</i>	55
1. Определяне на изхода от ЧМТ	56
2. Когнитивен потенциал Р300	61
3. Обсъждане	76
4. Заключение	77
5. Приложения	78
6. Литература	83
V. ЧМТ и бременност	
<i>Пл. Боянов, И. Вълков</i>	92
1. Въведение	92
2. Епидемиология	92
3. Физиологични промени на бременната	93
4. Физиология на плода, свързана с ЧМТ	95
5. Принципи на поведение при бременни с ЧМТ	95
6. Обобщение	102
7. Заключение	102
8. Литература	102

**Илия Вълков, Пламен Божинов,
Младен Овчаров, Петко Стефановски**

**ЧЕРЕПНО-МОЗЪЧНА ТРАВМА –
ДИАГНОЗА, ЛЕЧЕНИЕ,
ПРОГНОЗА И ПРАВНИ АСПЕКТИ**

под редакцията на
доц. д-р Пламен Стоянов Божинов, дмн

Българска. Първо издание

**Илия Вълков, Пламен Божинов,
Младен Овчаров, Петко Стефановски, автори
доц. д-р Стефан Цветанов Цеков, дм, рецензент**

**Петър Желев, компютърен дизайн и предпечат
Зоряна Стоянова, коректор**

Арт Трейсър ООД, издател

ISBN 978-619-7094-21-3

9 786197 094213